

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (V) kokous 1/2026

Aika 20.2.2026, klo 13.00–16.00

Paikalla

Puheenjohtaja Laura Hänninen

Varapuheenjohtaja Taru Säteri

Koiratoiminta

Kimmo Mustonen, Suomen Kennelliitto

(Molli Nyman, Suomen koirankasvattajat SuKoKa ry)

Kissatoiminta

Riikka Turpeinen, Suomen Kissaliitto

(Mari Tienhaara)

Hevostoiminta

Susanna Mäki, Suomen Hippos

(Minna Tallberg)

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Joonas Gustafsson

(Markus Dernjatin)

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Saara Kupsala, Helsingin yliopisto

(Kati Tuomola)

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Jirka Vierimaa

(Elisa Aaltola, Turun yliopisto)

Ruokavirasto

Alisa Matomäki

(Sanna Varjus)

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomainen

Jan Mattila, LSSAVI

(Elli Valtonen, Helsingin kaupunki)

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati White, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto

(Marika Stillman)

Käytännön eläinlääkintätyö

Anna-Mari Olbricht

(Suvi Heinola)

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen

(Sari Kuutti)

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

(Alexandra Antell)

Pysyvät asiantuntijat

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

Kutsuttuna

Terhi Simonen-Jokinen, maa- ja metsätalousministeriö

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaaminen ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.05. Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Maa- ja metsätalousministeriön terveiset

Ministeriöstä kerrottiin, että EU:n asetus kissojen ja koirien hyvinvoinnista ja jäljitettävyydestä etenee suunnitellusti. Eläinten hyvinvointikeskus järjestää asetuksen sisältöä valottavan webinaarin to 26.2.26 Asetuksen vuoksi kansallinen eläinten hyvinvointilaki joudutaan avaamaan, uudistamaan kansallista asetusta koirien ja kissojen pitovaatimuksista sekä asetusta koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä, sekä valmistelemaan asetus kissojen tunnistamisesta ja rekisteröinnistä. Jäsenvaltiot keskustelevat asetuksen toimeenpanosta maaliskuussa 2026. EU-asetukseen on sisällytetty asetuksenantovaltuus eläinten hätälopetuksesta säätämisestä kansallisessa lainsäädännössä. EU-parlamentti käsittelee asetusta ja hyväksynee sen huhtikuussa 2026.

Kansallisen koiranjalostustyöryhmän kautta on jatkettu lokakuun 2026 loppuun. Jalostusasetuksen luonnos on tarkoitus saada lausunnoille kesällä 2026. Työryhmä käsittelee koiranjalostusta, mutta asetukseen on tulossa myös turkiseläimiä ja mahdollisesti kissoja koskevia säännöksiä. Yleisiä, kaikkien eläinten jalostusta koskevia säännöksiä ja lajikohtaisia täydennyksiä lisätään asetukseen tarpeen mukaan päivityksinä.

4. Akvaariokalojen hyvinvoinnin arviointi

Markus Dernjatin alusti keskustelua siitä, mitä kalojen hyvinvoinnin arvioinnissa on otettava huomioon.

Erityisesti vesieläimillä ns. hyvinvointivelka realisoituu nopeasti teknisten häiriöiden yhteydessä. Tekniikan pettäessä eläimet voivat olla käytännössä jo menetettyjä. Vesieläinten hyvinvointi on poikkeuksellisen riippuvaista toimivasta tekniikasta. Eläinten hyvinvointilaissa tätä ei käsitellä riittävästi; esimerkiksi koneellisen suodatuksen vikatilanteisiin varautumisesta hälytysjärjestelmillä ei ole erikseen säädetty.

Akvaarioeläimiä kuolee merkittävästi ihmillisten laiminlyöntien, puutteellisesti suunniteltujen tilojen ja tekniikkaratkaisujen sekä teknisten laitevikojen vuoksi. Lain edellyttämä pitopaikan turvallisuus ei aina toteudu; esimerkkinä kalojen säännöllinen hyppiminen avoimista akvaarioista.

Makeavesipuolella trendinä ovat nk. aquascape-altaat, joissa korostuu kasvillisuus ja maisema itse kalojen jäädessä pienempään rooliin. Tämä voi parantaa kalojen hyvinvointia, jos kaloilla on akvaariossa väljää ja sopivasti virikkeitä ja kasvillisuutta piilopaikoiksi. Merivesiakvaarioissa trendinä ovat selkärangattomat eläimet, isokokoiset lajit ja nanokokoiset altaat. Tekniikan kehittyminen, kuten hälytysjärjestelmien yleistymisen, tukee osin näitä kehityskulkuja.

Akvaarioissa eri lajien välinen dynamiikka ja aggressiot jäävät usein huomaamatta. Eläimillä tulee olla mahdollisuus paeta ja piiloutua, ja lajien yhdistämiseen on kiinnitettävä huomiota. Luonnonmukaisesti sisustetuissa altaissa stressi ja sairastavuus vähenevät, mutta sairaiden yksilöiden erottaminen ja hoitaminen voi vaikeutua runsaan kasvillisuuden seassa.

Valaistus ja melu tulisi huomioida paremmin eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Julkisissa tiloissa ympäristövalaistus voi olla jatkuvaa, vaikka akvaarion omat valot olisivat pois päältä. Tämä on tutkimusten mukaan yhteydessä kalojen lisääntyneeseen sairastuvuuteen. Melu, erityisesti laitteiden aiheuttama, on merkittävä hyvinvointiriski.

Eläinten hyvinvointilain 35 § velvoittaa varustamaan koneellisen ilmanvaihdon hälytysjärjestelmällä. Vastaavaa veloitetta tulisi harkita akvaarioissa koneellisen vedensuodatuksen osalta. Lain vaatimus eläinten päivittäisestä tarkastuksesta kattaa myös olosuhteiden ja laitteiden, kuten pumppujen, valojen ja lämmittimien, toiminnan silmämääräisen seurannan. Sen sijaan vedenlaadun kemiallisten parametrien mittaaminen ei ole käytännössä mahdollista ilman erityisiä välineitä, joita on käytössä lähinnä ammattimaisessa toiminnassa.

Kalojen kivun ja käyttäytymismuutosten tunnistaminen on keskeistä hyvinvoinnin valvonnassa. Huomioitavia tekijöitä ovat mm. sairaudet, nälkiintyminen, ylipaino, evävauriot, limakalvo- ja lihasongelmat, akuutit ja krooniset myrkytykset, häiriökäyttäytyminen, vuorokausirytmit sekä elinkaaren mukaisesti muuttuvat tarpeet. Käyttäytymisen muutokset ovat usein hienovaraisia ja jäävät helposti huomaamatta, jolloin yksilön hyvinvointi voi heikentyä ja se voi jopa joutua muiden kalojen tappamaksi. Monilajiset akvaariot edellyttävät lajien yhteensopivuutta, ja eläinkaupoilla on vastuu asiasta tiedottamisessa.

Akvaarion olosuhteita voidaan arvioida aistinvaraisesti (bioindikaattorit, veden väri ja haju, valaistus ja melu), mekaanisesti (lietteen määrä, suodattimien tukkeutuminen) sekä mittauksin (lämpötila, sähköjohtokyky, liuenneet yhdisteet, tarvittaessa ICP-OES-analyysi). Akvaarion olosuhteiden seurantaan tulisi olla käytettävissä vähintään sähköjohtokyky- tai saliniteettimittari, ICP-testikitti vedenlaadun keskeisten parametrien arviointiin, sekä testiliuskat tyyppiyhdisteiden akuutin myrkytysriskin havaitsemiseen. Mittaaminen on tärkeää, sillä kaikkia hyvinvoinnin ongelmia ei pysty tunnistamaan ilma mittausta.

Tarkistuslista akvaarion pitäjälle:

- toteutuuko minimi-tilantarve ja suojapaikat?
- onko lajikohtaiset ryhmäkoot kunnossa?
- lajiston yhteensopivuus ja pitkittyneet aggressiot
- eläinten kunto: ruokahalu, liikkuminen, lihaksisto, limakalvot, loiset
- mahdollisen eristäytymisen ja piileskelyn syyt
- silmämääräinen elinympäristön laadun arviointi: veden kirkkaus, väri, haju, pintakalvot, bioindikaattorit
- mitattava vedenlaatu: tyyppiyhdisteet, lämpötila, suolat, pH, happi
- valo-olosuhteet: valorytmi ja intensiteetti altaan sisä- vs ulkopuolella
- meluhaita, erityisesti pumppujen resonanssi
- toteutuuko muu tekninen eläinturvallisuus?

Vesieläinten hätälopetusvälineisiin on perusteltua kuulua trikaiini (MS-222), puskurisooda ja kannellinen ämpäri. Trikaiinia ei ole harrastajien saatavilla. Tilalla voi käyttää apteekista saatavaa neilikkaöljyä, mutta sen on arvioitu voivan aiheuttaa kaloille kärsimystä. Vaihtoehtona on nopea mekaaninen lopetus pään katkaisulla tai voimakkaalla iskulla. Eläinkaupoissa pienten kalojen lopetuksessa käytetään kostean paperin välissä tapahtuvaa nopeaa murskaamista. Valvonnassa on havaittu, että ravintoloiden akvaarioissa isokokoisten karppeiden lopetus on haastavaa. Trikaiini on näissä tapauksissa paras menetelmä eläinlääkärikäytössä.

Akvaarioihin sijoitetaan usein liikaa ja keskenään yhteensopimattomia lajeja, esimerkiksi makean- ja suolaisen veden lajeja, päivä- ja yöaktiivisia lajeja, kasvin-syöjiä ja petoja sekä toisiaan saalistavia lajeja. Myöskään ikääntyvät yksilöt eivät aina kykene kilpailemaan ravinnosta monilajisissa altaissa.

Akvaarioita ei pitäisi sijoittaa paikkoihin, joissa ihmiset pääsevät valvomatta akvaarion äärelle, kuten kauppakeskuksissa. Julkisissa tiloissa eläinten yörauha tulisi erityisesti turvata. Kalat voivat hyötyä ihmisten läsnäolosta virikkeenä, mutta liiallinen altistus on haitallista, kuten julkisten, meluisten tilojen läpikatsottavissa akvaarioissa ilman piilopaikkoja.

Eläinten hyvinvointilain mukaan eläimellä tulee olla mahdollisuus riittävään lepoon. Jos tätä ei ole, voidaan tehdä eläinsuojeluilmoitus ja arvioida tapauskohtaisesti. Tuotantokaloille ei ole säädetty valojaksoja, eikä myöskään akvaariokaloille, toisin kuin esimerkiksi broilereille, ja kalojen hyvinvointia koskeva yksityiskohtainen sääntely on muutenkin vähäistä. Lemmikkiasetuksessa akvaariokaloja koskee käytännössä yksi pykälä, jonka päivittämistarve todettiin ilmeiseksi.

Tekoällyn arvion mukaan Suomessa on jopa miljoonia akvaariokaloja. Kyseessä on yksilömäärältään erittäin merkittävä eläinryhmä. Eläinsuojeluvalvonnassa todistustaakka kärsimyksen määrästä ja kumuloitumisesta on haastava, erityisesti kaloilla. Valvojien ei tarvitse hallita kaikkea itse, vaan asiantuntijoiden käyttöön on olemassa rakenteita ja resursseja. Moniammatillisen yhteistyön vahvistamista pidettiin tarpeellisena. Todettiin tarve koordinoituille kanaville, joiden kautta esimerkiksi tullille ja valvonnalle voidaan osoittaa harrastajia ja ammattilaisia lajintunnuksen, sijoittamisen ja muiden erityiskysymysten tueksi. Pohjois-Amerikasta ja Aasiasta tulee geenimuunneltuja akvaariokaloja, jotka kuuluvat GMO-lainsäädännön piiriin ja ovat tuontikiellossa EU-alueelle. Näiden tunnistaminen ja estäminen tullissa nähtiin valvonnallisesti tärkeänä.

Ehdotettiin, että neuvottelukunta voisi tukea valvontaa laatimalla oman suosituksensa akvaarioeläinten hyvinvoinnin arviointiin. Peruslähde on, että jokaisen lemmikinpitäjän tulee tietää, mitä lajeja pitää. Lisäksi kivun ja poikkeavan käyttäytymisen tunnistaminen sekä veden perusparametrien mittaaminen nähtiin keskeisiksi osaamisvaatimuksiksi. Korostettiin tarvetta jakaa tietoa myös ei-aktiiviharrastajille yksinkertaisella, kansantajuisella tavalla. Keskeisiksi tarpeiksi todettiin tiedon tuottaminen ja jakaminen eläinlääkäreille ja valvoille, koordinoituiden toimintakanavien ongelmatilanteisiin sekä perustiedon parantaminen harrastajien keskuudessa.

5. Hevostyöryhmän kuulumiset

Todettiin Hippoksen uudet kilpailusäännöt (<https://www.hippos.fi/raviurheilu/ravikilpailusaannot/>), asetus tuettavien hevosalusrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista 588/2015 muutostarpeineen (<https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2015/588>) sekä hevosasetuksen muutosehdotus (https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/hevosten-hyvinvoinnista-annettuun-asetukseen-ehdotetaan-muutoksia?fbclid=IwY2xjawPtfT1leHRuA2FIbQIxMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEeK0VvWVQZ5pkV6805-TukxWp7MKD2W8Cb42w46jVnT1YegMWnQfF1kX3hWsM_aem_MBq6tqxYLLa-eW1w4dEV4Q). Neuvottelukunnan hevostyöryhmä on tehnyt hevosasetuksen muutokseen lausunnon, joka on lähetetty lausuntopalveluun määräajassa. Lausunnossa ehdotetaan muun muassa täsmennettäväksi asetuksen terminologiaa ja sallittavaksi poikkeusmahdollisuus turpakosketuksesta siirtoloissa ainoastaan niissä tilapäisesti pidettäville hevosille.

Ehdotettiin perustettavaksi neuvottelukunnan työryhmät myös jalostusaiheille (jalostusasetukseen kuuluvat koirat, kissat ja turkiseläimet) sekä akvaariokaloille.

6. Muut asiat ja jäsenten kuulumiset

SEY on saanut viime vuosina yhteydenottoja Lapin koiravaljakkoyrityksistä, joissa koirien kohtelu, vammat, mahdollinen pentutehtailu ja koirien liian suuret työmäärät aiheuttavat huolta.

Taustalla on eläinlääkärien tarkastusraportteja ja työntekijöiden kuvamateriaalia, haastatteluja jne. Alan ongelmat näkyvät lähinnä ulkomaalaisille turisteille, jotka ovat safarien pääasiallisia asiakkaita. Lapin alueella on reilut 40 koiratarhaa ja arviolta 8000–30 000 rekikoiraa, isoimmilla toimijoilla aliurakoitsijoinen jopa tuhansia koiria. Kaikki eivät tee toiminnasta säädettyä ilmoitusta, ja aliurakointi on alalla yleistä. Yrittäjillä voi olla eläintenpitokieltoja muissa maissa. Kaikkia koiria ei ole rekisteröity viranomaisrekisteriin.

Koiria pidetään yleisesti ketjuissa tai häkeissä, jopa pysyvästi (laittomasti) trailereissa. Häkit ovat usein liian pieniä ja ketjut liian lyhyitä. Valvontakapasiteetti ei riitä ja poliisit eivät ota tutkittavaksi kaikkia ilmoituksia. Koiratarhojen työntekijöiltä voi puuttua alan koulutus, epäasiallista kohtelua ilmenee, eikä siitä uskalleta raportoida. Isojen koiramäärien huostaanotot ovat vaikeita, ja koiria joudutaan toisinaan lopettamaan. Osa koirista on huonokuntoisia, eivätkä kaikki saa eläinlääkärin apua ajoissa. Koiria kuljetetaan jopa päivittäin paikasta toiseen. Eläkoityvillä koirilla monenlaisia kohtaloita, osa ammutaan, osan lopettaa eläinlääkäri, osa päätyy uusiin koteihin.

Alalle on olemassa Green care -sertifikaatti, mutta sertifioituissakin paikoissa voi olla ongelmia. Pian käynnistyvässä hankkeessa tuotetaan käytännönläheinen opas etenkin ulkomaisten toimijoiden opastamiseen Suomen lainsäädännön ja hyvien käytäntöjen osalta. Lapin ammattikorkeakoulun laatima opas päivitetään maa- ja metsätalousministeriön rahoituksella vuoden 2026 aikana. Ruokaviraston tulossopimukseen on lisätty rekikoirien hyvinvointi ja valvonta yhdeksi painopisteeksi, joten siihen kiinnitetään jatkossa kentällä enemmän huomiota. Kennelliitto haluaisi tukea rekikoirien hyvinvoinnin parantamista, mutta toimijat eivät kuulu liittoon. Pohdittiin, mitä neuvottelukunta voisi tehdä asialle.

7. Seuraava kokous

Seuraavat kokoukset pidetään pe 24.4. klo 13-16 ja ti 2.6. klo 13-16, molemmat osoitteessa Meritullinkatu 10, kokoushuone Labor. Kokouksiin voi osallistua myös etänä.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.04.